

ВІДГУК
на дисертацію Шеремет Ольги Віталіївни
„Підготовка майбутніх учителів початкових класів до орфоепічної роботи
в умовах трилінгвального навчального середовища”, представленої на
здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика
професійної освіти

Обрана тема дослідження є актуальною особливо для поліетнічного регіону та представляє інтерес для спеціалістів у галузі методики, лінгводидактики, лінгвістики, дидактики вищої школи. Теоретичні та практичні результати, презентовані у дисертації, є своєчасним внеском у підготовку майбутніх учителів початкової школи до роботи в умовах навчального трилінгвізму.

Вимоги, які висуває сучасна система професійної освіти до особистості випускника вищого навчального закладу, пріоритетною метою роблять формування його готовності до здійснення педагогічної діяльності на продуктивному рівні. Однак, на даний час існують певні протиріччя між потребами суспільства у висококваліфікованих учителях початкової школи, здатних здійснювати професійну діяльність, зокрема в бі- та трилінгвальному режимі і можливостями сучасної системи освіти забезпечити відповідну підготовку таких фахівців; актуальністю формування готовності майбутніх учителів початкової школи до орфоепічної роботи в умовах тримовного (англо-російсько-українського) навчального середовища та недостатнім рівнем науково-методичного забезпечення процесу професійної підготовки.

Виявлені протиріччя підтверджують, що проблема, сформульована дисертантом, є актуальною та продуктивною і виконана відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи Республіканського вищого навчального закладу «Кримський інженерно-педагогічний університет» та узгоджена у Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків, забезпечено широтою та різноманітністю опрацьованої джерельної бази, використанням адекватного комплексу

сучасних теоретичних і практичних методів наукового пізнання, апробацією результатів дослідження на конференціях різних рівнів. Цінним у дослідженні є те, що авторка опрацювала вагомі дослідження даного напрямку, узагальнила педагогічний досвід, що дало змогу надати йому інноваційного спрямування.

Метою дисертації визначено теоретичне обґрунтування та експериментальну перевірку моделі підготовки майбутніх учителів початкових класів до орфоепічної роботи в умовах трилінгвального навчального середовища.

Для досягнення визначеної мети здобувачем вирішені такі завдання: 1) проаналізувано проблему підготовки студентів спеціальності «Початкова освіта» до реалізації орфоепічної роботи в умовах навчального бі- та трилінгвізму; 2) уточнено сутність понять «орфоепічна робота в умовах трилінгвального навчального середовища», «культурно-мовленнєвий шок», «готовність майбутнього вчителя до орфоепічної роботи в умовах трилінгвального навчального середовища», визначити її компоненти; 3) виявлено критерії, показники, рівні сформованості готовності студентів спеціальності «Початкова освіта» до формування акустичної та артикуляційної компетенції учнів в умовах навчального (англо-російсько-українського) трилінгвізму; 4) розроблено гіпотетичну модель підготовки майбутніх учителів початкових класів до орфоепічної роботи в умовах навчального трилінгвального середовища та експериментально перевірено її ефективність.

Підтвердженню гіпотези та вирішенню визначених завдань дослідження сприяло використання теоретичних, емпіричних та статистичних методів.

Аналіз змісту дисертації дозволяє констатувати, що доказовість та вірогідність результатів, отриманих у ході дослідно-експериментального навчання базується на: узгодженості даних експерименту та загальних висновків; дотриманні вимог методології педагогічної науки, опорі на фундаментальні наукові педагогічні, психологічні, лінгвістичні, методичні праці у галузі бі- та трилінгвізму; застосуванні широкого спектру методів

дослідження, що відповідають меті, об'єкту, предмету, завданням дисертації; експериментальному підтвердженні ефективності та раціональності запропонованої моделі та організаційно-педагогічних умов її реалізації.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що на основі аналізу теоретичних положень наукових підходів вперше розроблено й теоретично обґрунтовано модель підготовки майбутніх учителів початкових класів до орфоепічної роботи в умовах англо-російсько-українського навчального середовища; конкретизовано та уточнено сутність понять «готовність майбутніх учителів початкових класів до орфоепічної роботи в умовах трilingвального навчального середовища», «модель підготовки майбутніх учителів початкових класів до орфоепічної роботи в умовах трilingвального навчального середовища», «культурно-мовленнєвий шок»; подальшого розвитку набули принципи, прийоми, засоби, методи і форми формування готовності студентів спеціальності «Початкова освіта» до реалізації орфоепічної роботи в умовах тримовного навчального середовища.

Не викликає сумніву сформульована здобувачем та підтверджена у ході дослідного навчання *практична значущість* дослідження, яка полягає у розробці та впровадженні в процес професійної підготовки авторського спецкурсу «Методика орфоэпической работы в начальных классах в условиях учебного трилингвизма», створенні навчально-методичного посібника «Система работы по формированию произносительных навыков английской речи в условиях русско-украинского билингвизма» (видано російською мовою). Матеріали дослідження можуть бути використані викладачами дисциплін мовного та лінгводидактичного циклів у професійній та післядипломній педагогічній освіті.

Безперечною заслугою здобувача варто вважати новаційний підхід до вирішення проблеми методичного забезпечення формування готовності майбутніх фахівців до становлення орфоепічних навичок англійського мовлення учнів за рахунок запропонованих візуальних з'єднаних вправ і

таблиць. Авторка аргументовано обґрунтовує систему їх використання як засобу попередження інтерференційних явищ у мовленні учнів.

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічним обґрунтуванням його вихідних концептуальних положень; застосуванням комплексу взаємопов'язаних методів, адекватних його об'єкту, предмету, меті та завданням; широким і всебічним обговоренням результатів, висновків та методичних рекомендацій; експериментальною перевіркою висунутих припущень і теоретичних положень.

Про репрезентативність представленої роботи свідчить достатня кількість наукових публікацій, у яких відображено основні результати теоретико-методичного пошуку автора: 24 праці (4 з яких – успівавторстві), з яких 9 статей – у фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному фаховому виданні, 2 навчально-методичного посібника. Результати дослідження пройшли апробацію на 13 міжнародних, 4 всеукраїнських і регіональних наукових і науково-практичних конференціях.

Дисертаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів та загальних висновків, списку використаних джерел (248 найменувань, з них 19 іноземною мовою) та додатків на 6 сторінках. Дисертація містить 27 таблиць, і 15 рисунків. Загальний обсяг роботи становить 233 сторінки. Зміст автореферату адекватно відображає зміст дисертації.

Робота відрізняється переконливим теоретичним та фактичним матеріалом, оригінальним підходом до аналізу та вирішення поставлених завдань, високою інформативністю. Аналіз рукопису дисертації дозволяє говорити про логічний та змістовний виклад матеріалу, вміння авторки орієнтуватися у наукових надбаннях педагогічної, лінгводидактичної та методичної наук, формулювати доказові висновки. Однак, на наш погляд, здобувачеві варто було б звернути увагу на:

1) обґрунтування використання у роботі термінів „трилінгвізм” та „тримовність”;

2) у дисертації бажано було б описати міжнародний досвід бі- та трилінгвального навчання (наприклад, у Канаді, США, Фінляндії) та дослідити проблему впровадження концепції тримовного навчання;

3) на нашу думку, бажано не використовувати вирази типу «культурно-мовленнєвий шок», «інтерференція», які не завжди мають однозначне трактування;

4) положення наукової новизни досить вагомі, однак в першій позиції доцільно було б розкрити організаційно-педагогічні умови реалізації моделі, а також механізм діагностики рівнів готовності;

5) некоректно сформульовано четверте завдання дослідження, оскільки дублює мету дослідження;

6) в моделі слабо простежується, на нашу думку, специфіка підготовки вчителя початкової школи та особливості її методів і форм;

7) до прорахунків роботи також належать орфографічні та технічні помилки.

Зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку роботи дослідження. Робота відповідає вимогам „Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника” (Постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013р. № 567), а її автор Шеремет Ольга Віталіївна заслуговує присудження вченого ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки
початкової освіти Херсонського
державного університету

Підпис *Б.М. Андрієвський*
підтверджую начальник ВК
В.М. Варадишва
19.10.2015р.

Б.М. Андрієвський